



کتابتِ محسنہ؛

نازی آباد

لیلا فلاحی - محمد حسین کناریپری

کتاب محله: نازی آباد

پدیدآورندگان: لیلا فلاحي سرايي، محمد حسين كنارپيري
سفارش دهنده: سازمان نوسازی شهر تهران،
معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری، اداره پژوهش
ناظران: مریم احمدی، مونا محمدزاده
ویراستار: مونا محمدزاده
طراح جلد: خسرو اشتری
صفحه آرا: بنفشه علی عباسی
طراح گرافیک: مهدی لشگری
همکاران سازمان: علی خانی، صفیه طیبی



سازمان نوسازی شهر تهران

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۰
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۵۵۰/۰۰۰ ریال
چاپ و صحافی: همشهری

سرشناسه	فلاحي سرايي، ليلا، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پديدآور	کتاب محله: نازی آباد/پديدآورندگان ليلا فلاحي سرايي، محمد حسين كنارپيري؛ سفارش دهنده سازمان نوسازی شهر تهران، معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری، اداره پژوهش؛ ویراستار مونا محمدزاده.
مشخصات نشر	تهران: همشهری، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهري	۴۰۶ صفحه؛ مصور، بنفشه.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۱-۳۴۷-۸
موضوع	محله - تهران - Neighborhoods -- Iran -- Tehran
موضوع	نازي آباد (تهران) - Nazigbad (Tehran, Iran)
شناسه افزوده	کنارپيري، محمد حسين، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده	محمدزاده، مونا، ۱۳۵۹ -؛ ویراستار
شناسه افزوده	سازمان نوسازی شهر تهران، معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری، اداره پژوهش
رده بندی کنگره	DSR۲۰۷۹
رده بندی دیویی	۹۵۵/۱۲۲
شماره کتابشناسی ملی	۸۷۵۰۵۴۰

مسئول فروش: حمیدرضا یزدان فرحی

تلفن: ۲۳۰۲۳۲۷۳



فروش اینترنتی:

www.hamshahrimarket.com

تلفن: ۲۳۰۲۳۲۷۴

hamshahripub
hamshahripub@gmail.com

نشانی: تهران، خیابان ولی عصر (عج)، نرسیده به
پارکوی، کوچه ی توح، شماره ی ۱۴، طبقه ی دوم غربی
تلفن: ۲۳۰۲۳۲۷۳، دورنگار: ۲۳۰۲۳۲۹۸



محلّه به عنوان کوچک ترین سطح نظام برنامه ریزی و مدیریت شهرها، نقشی اساسی و بنیادین در فرایند توسعه پایدار شهری را دارا است. این حوزه های فضایی در حقیقت بلوک های سازنده سیستم و ساختار فضایی شهر هستند. مقوله هویت و نداشتن تعلق مکانی یکی از مهم ترین مسایل و چالش های شهر، معماری و شهرسازی معاصر ایران به شمار می آید. شکل گیری نهادهای اجتماعی، اعتلای ارزش های فرهنگی، گسترش و تحکیم روابط و مناسبات اجتماعی و پاسداری از ارزش های انسانی و هویت های محلی و ملی است که به یک مکان معنا می بخشد و آن را تبدیل به محلّه و شهر می کند. ثبت خاطرات، روایات و بازنمایی اندرونی های محلّه های کهن از جمله محلات شهر تهران، می تواند سبب بازیابی بازشناسی بخشی از هویت محلّه شود.

سازمان نوسازی شهر تهران در راستای مأموریت های خود و با اتخاذ رویکرد توسعه محلّه ای در نوسازی بافت فرسوده و ناکلا آمد شهر تهران به عنوان رهیافتی کل نگر و جامع و هم چنین با تأکید بر حفظ و احیای روابط و سرمایه های اجتماعی محلات به عنوان نیروی پیشران فرایند نوسازی، تهیه و تدوین مجموعه کتاب های محلّه را در دستور کار خود قرار داده است. مجموعه کتاب های محلّه به مثابه شناسنامه محلات، با هدف معرفی تاریخچه محلات، رویدادهای مهم و اشخاص تأثیرگذار یک محلّه و انعکاس بخشی از دایمی های اجتماعی آن است که به زبانی ساده، شیوا و قابل استفاده برای تمام شهروندان با همکاری دفاتر توسعه محلّه تدوین شده است. آنانی که بی واسطه با ساکنان محلات در ارتباط بوده و از پیشینه و تاریخ محلات، شرایط اقتصادی، اجتماعی و کالبدی آن ها آگاهی دارند.

امید است این مجموعه بتواند با بهبود حس تعلق ساکنان و فراهم ساختن بستر و شرایط مشارکت هر چه بیشتر آنان، فرایند توسعه محلات را تسهیل کند.

در پایان بر خود لازم می دانم از شرکت برنامه ریزان توسعه اقتصادی آپادانا و نویسندگان کتاب برای تلاش در تهیه و هم چنین از همکاران خود در اداره پژوهش، برای راهبری، ارزیابی و تنظیم این مجموعه تشکر و قدر دانی کنم.

فهرست

- ۹..... سخن نخست
- ۱۳..... فصل اول: نازآباد یا نازی آباد
- ۱۵..... قریه ای میان ری و طهران
- ۱۶..... ردپای آلمانی ها در نازی آباد
- ۱۷..... امینه اقدس، سوگلی ناصرالدین شاه
- ۲۱..... فصل دوم: در محاصره صنعت
- ۲۵..... راه آهن: همه راه ها به تهران می رسند
- ۲۷..... سیلوی تهران: تا توانایی به کف آری و به غفلت نخوری
- ۳۳..... چیت سازی: رونق، اعتراض، خاموشی
- ۳۷..... کارخانه شیشه سازی: ما چیزی نمی دانیم
- ۳۹..... شرکت دخانیات و باشگاه ورزشی: دخانیات: داستان ورزش و دود
- ۴۳..... فصل سوم: همگام با توسعه شهر
- ۵۶..... چهارصد دستگاه
- ۶۰..... هزار دستگاه و میدان های زیبای آن
- ۶۲..... کوی پلیس و تیم پاس
- ۶۷..... گلاب دره، فرسوده اما امیدوار
- ۷۰..... ته خط، ایستگاه آخر
- ۷۲..... بازارهایی پُر از زندگی
- ۷۷..... میدان های به یادماندنی
- ۸۳..... کشتارگاهی که فرهنگ سرای بهمن شد
- ۸۸..... نامداران ورزشی و مجموعه های ورزشی

بوستان های محله: ۲۲ بهمن، ۱۷ شهریور، بهمن، سردار جنگل و	۹۶
مجموعه فرهنگی - ورزشی شهربانو	۱۰۱
نام آوران، آرامگاه، رجایی	۱۰۳
مسجد الرسول و دیگر مساجد	۱۰۵
حسینیه حجت به جای سینما	۱۱۱
هیأت های مذهبی	۱۱۵
بیمارستان مفّرح، اولین بیمارستان دولتی کشور	۱۱۹
بیمارستان امیرالمؤمنین	۱۲۱
سینماهایی که دیگر نیستند	۱۲۲
مدارس و فضاهای فرهنگی	۱۲۵
بستنی فروشی گل نظر، بستنی محبوب محله	۱۳۳
اغذیه فروشی ناصر	۱۳۵
رستوران جوان	۱۳۶
فصل چهارم: در دل رخدادها	۱۳۹
سیل سال ۱۳۴۱ ه. ش	۱۴۰
اعتصاب کارگران کارخانه چیت سازی تهران سال ۱۳۵۵ ه. ش	۱۴۲
شهدای محله	۱۴۹
فصل پنجم: هزار و یک شب	۱۵۳
اکبر عبدی: محله یعنی هزارتا سلام	۱۵۴
پرویز پرستویی: از دروازه بانی تا بازیگری	۱۵۸
سعید حجاریان: مردی که زیاد ترور شد	۱۶۰
فرشاد پیوس: مار زنگی آسیا	۱۶۲

۱۶۴.....	امیر قلعه نویی: ژنرال
۱۶۵.....	حمیدرضا استیلی: هافبک دفاعی پرسپولیس
۱۶۶.....	حاج منصور ارضی: مداح اهل بیت
۱۶۸.....	خانواده طاهری
۱۷۰.....	سید علی صنیع خانی: رفاقت ها و جمع های نازی آبادی
۱۷۱.....	رضا انباردار: از معتمدترین و خیرین نازی آباد
۱۷۳.....	حبیب پیشه ور: ورزش در نازی آباد
۱۷۵.....	ناصر آویژه: وضعیت هنر در نازی آباد
۱۷۶.....	محمدرضا بایرامی: نازی آباد دهه شصت
۱۷۸.....	علی اصغر صباغ پور: داستان مهاجران
۱۷۹.....	جواد محمدی: با خاطرات نازی آباد در هلند
۱۸۱.....	محمدرضا طهماسبی: نازی آباد از دید جوان ترها
۱۸۳.....	رضا خان محمدی: کشف والیبال در نازی آباد
۱۸۴.....	سعیده سرهنگی: جنگ، زنان و چهارصد دستگاه
۱۸۷.....	فصل ششم: فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو در اندازیم
۱۹۳.....	فعالیت های اصلی در سطح محله
۱۹۴.....	نازی آباد امروز
۱۹۴.....	طرحی برای آینده
۱۹۵.....	نازی آباد در یک نگاه
۱۹۷.....	منابع

سخن نخست

در مهر سال ۱۳۹۸ ه. ش زمانی که تصمیم گرفتیم، به عنوان پژوهش گر، کتاب محله نازی آباد را بنویسیم، هیجانی توأم با ترس داشتیم. اسم این محله را از سال های دور و از نوجوانی در روزنامه ها و مجله ها شنیده بودیم و می دانستیم از این محله صدها چهره موفق در زمینه های گوناگون برخاسته است. سعید حجازیان، عمادالدین باقی، عباس عبدی از سیاسی ها؛ امیرقلعه نویی، فرشاد پیوس، حمیدرضا استیلی از فوتبالیست ها؛ اکبر عبدی و پرویز پرستویی از هنرمندان و منصور ارضی و بردیان طاهری از مداحان معروف کشور، تعدادی از فهرست طولانی نام هایی بود که به نازی آباد ربط پیدا می کرد و نسل ما شنیده بود. مدام در ذهنمان مرور می کردیم که اگر حق مطلب در کتاب ادا نشود، چه بسا انسان های نازنینی ناراحت شوند. آن ها علاوه خاصی به محله خود دارند و انتظار دارند نام و نشان خود را در کتاب محله شان ببینند.

برای ما رسیدن به درکی اجتماعی و همدلانه از نازی آباد بسیار اهمیت داشت. هر بار که برای شناخت بیشتر، به دل محله می زدیم و پای صحبت ساکنین می نشستیم، احساس می کردیم که تاریخ نه چندان طولانی نازی آباد خود را در مکان های مختلف محله حک کرده است. «چه بگویم؟ نازی آباد خیلی زیباست. خیلی زیبا بود. خیلی.... الان دیگر آن زیبایی در انبوه ماشین و ساختمان کمتر به چشم می آید ولی زمانی برای ما زیباترین جای جهان بود» (آقای سلطان محمدی از ساکنین محله).